Спеціалізована школа І-ІІІ ступенів №207
з поглибленим вивченням англійської мови
Деснянського району міста Києва

Робота на тему:

“Викладання суспільствознавчих дисциплін в умовах реформування базової середньої освіти"

(опис досвіду роботи)

Виконала: вчитель історії
Марченко Марія Анатоліївна

Київ - 2022

Анотація

Впровадження Нової української школи реалізується в складний період сьогодення, адже перед сучасними педагогами, в екстремальних умовах, кинуто виклик підготувати особистість готову до дорослого життя, сформувавши свідомого громадянина та патріота з іноваційними навичками, з вміннями адаптуватись до швидких змін сучасності. Реформа НУШ передбачає зміни в методиці викладання усіх предметів, а також постійний розвиток вчителя та використання сучасних вмінь та навичок.

Креативність, поєднання різних форм роботи, здатність розкривати учнівський потенціал, комунікабельність, відкритість до спілкування, вміння зацікати навчанням, надихати учнівство- це і є необхідні сучасні компетенції педагога.

Держаний стандарт НУШ передбачає формування компетентностей використовуючи діяльнісний підхід та проєктну діяльність. Міжпредметні компетентності реалізовуються через наскрізні лінії та вдало підібрані форми та методи роботи.

Викладання історії часто супроводжується поєднанням навчального матеріалу з різних предметів, тобто реалізовучи міжпредметну інтеграцію, яка сприяє кращомурозумінню, аналізу інформації та прийнятті рішень. Інтеграція на уроках суспільствознавчих дисциплін сприяє розвитку критичного мислення, навичок дослідження, науковості, пошуків цікавих шляхів вирішення навчальних проблем.

Використання ігрових методів на уроках суспільствознавчих дисциплін сприяє зацікавленню учнів до вивчення даних предметів та розвитку креативності, творчості, вміння працювати в групах, комунікативних навичок та вдосконаленню навичок аналізувати та узагальнювати отриману інформацію.

Освічені випускники, всебічно розвинені та відповідальні громадяни, якіздатні до ризику, – ось хто буде змінювати нашу державу.

Зміст

1. Анотація _____ 2 стор.
2. Вступ _____ 4 стор.
3. Розділ І _____ 6 стор.
І.І. Опис досвіду роботи _____ 6 стор.
4. Висновок _____ 17 стор.
5. Додатки _____ 18 стор.
6. Список використаних джерел _____ 20 стор.

Вступ

Концепція Нової української школи передбачає творчий, інтегрований підхід до освіти, який спрямований на розвиток всебічнообізнаної особистості. Учні мають змогу вивчати інтегровані курси та отримувати знання й практичні вміння — через діяльнісний підхід та проєктну діяльність. Головне завдання – не тільки надавати знання учням, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті.

Реформування шкільної освіти пов'язанеіз запровадженням компетентнісного підходу до формування навчального змісту. Це вимагає від вчителя підвищення професійної майстерності, освоєння нових методів, технологій та підходів відповідно до нових вимог, які будуть сприяти розвиткові креативного мислення учнів.

Мета: розкрити та проаналізувати діяльнісний підход в навчані на уроках суспільствознавчих дисциплінв умовах реформування базової середньої освіти.

Завдання роботи: - розглянути нормативно - правові документи;

- охарактеризувати діяльнісний підхід, який став основною концепцією НУШ;

-визначити особливості використання інтегрованогонавчання на уроках історії та правознавства;

- описати методи та форми роботи періоду очного та дистанційного навчання;

- показати роль вчителя в позакласній роботі;

- проаналізувати зміни, які відбуваються в ході реформи НУШ.

Учителю потрібновикористовувати ефективні методи та форми роботи з елементами новизни, бути агентом змін та сприяти розвиткові компетентнісного навчання та пізнавальної діяльності. Педагог ставить перед собою мету -навчити учнів застосовувати знання на практиці, аналізувати й оцінювати історичні ситуації.

Сформовані компетентності, разом із знаннями і уміннями, є необхідними для виконання певної діяльності та отримання відповідного результату. Знання та вміння, пов'язані з ціннісними орієнтирами учня, які формують його життєві

компетентності, потрібні для успішної самореалізації ужитті, навчанні та праці.[2]

"Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з’явиться зло", – писав Василь Сухомлинський. Ці слова характеризують педагогіку партнерства, яка і є основою Нової української школи.

Педагогіка партнерства – базується на спілкуванні, взаємодії та співпраці між учителем, учнем і батьками. Спільні цілі та прагненнями учнів, батьків та вчителів, які є рівноправними учасниками освітнього процесу та відповідальними за результат.

Метою історичної та громадянської освітньої галузі є сформувати суспільствознавчі поняття, які забезпечують розвиток учня як особистості, який повинен керуватися гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлювати себе громадянином України та успішно самореалізовуватися в сучасному українському суспільстві. Викладання суспільствознавчих дисциплін має базуватися на принципах доступності, науковості та лаконічності.

Розділ І.

І.І. Опис досвіду роботи.

Освіта - цілеспрямована пізнавальна діяльність людей з отримання знань, умінь, навичок та вміння використовувати їх на практиці.

Сучасний період є досить складним. Сьогодення вимагає від нас, не тільки, дати учневі знання, а й навчити ними користуватися, що є досить важливим - це і є мета Нової української школи. А саме, випускник має стати патріотом, інноватором, стресостійким та всебічно цілісною особистістю. Дане завдання не стоїть перед конкретним вчителем, а є завданням усього колективу, тому реформа НУШ вимагає змін в методиці викладання усіх предметів.

Діяльнісний підхід став основою концепціїНУШ, який реалізовується через інтегроване навчання, що формує ключові компетентності та наскрізні вміння. Діяльнісний підхід – це процес, з допомогою якого дитина вчиться мислити, шукати та використовувати інформацію; це дієвий інструмент тренування, який дозволяє ставити питання до світу навколо, ризикувати; це спосіб реалізації ідей Нової української школи.

Пунктом 15 статті 1 Закону України "Про освіту"компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність.

Отже, ми бачимо, що формування ключових компетентностей – є головною стратегією освіти. Компетентності, які дитина потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, працевлаштування та вміє використати на практиці.

Ключові компетентності повинні формуватись через наскрізні вміння. Вчитель так планує урок, щоб наскрізні вміння формувались на всіх інтегрованих курсах або предметах, що є спільними для всіх компетентностей.

Держаний стандарт НУШ визначає перелік наскрізних умінь:

- читати з розумінням;
- висловлювати власну думку усно і письмово;

- критично та системно мислити;
- діяти творчо;
- виявляти ініціативність;
- здатність логічно обґрунтувати позицію;
- конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв’язувати проблеми.

Зупинимось на суспільствознавчих дисциплінах. Що ж змінилось у викладанні?

Державнийстандарт, який визначає метута принципи освітнього процесу,даєзагальнухарактеристику змістунавчання,пояснюєвимоги дообов’язкових результатівнавчання та орієнтири для їхнього оцінювання, а також зазначає перелік компетентностей. Якщо порівнювати Держстандарт 2011 та 2020 рр., то бачимо певні зміни, а саме: назви освітньої галузі, ключові компетентності, базовий навчальний план. (Таблицю загальних порівнянь Держстандартів зазначено у Додатку 1). Питання реформування освіти я виствітлила у статті "Реформа НУШ: досвід пілотної школи", яка вийде друком у грудневому журналі "Заступник директора".

Реформування дає можливість вчителю змінювати звичний тип роботи на пошуково-дослідницький, підлаштовувати методи на сучасний лад, шукати шляхи зацікавлення дітей.При виборі методів викладання потрібно звернути увагу на інтереси та зацікавленість дітей. Вчитель виступає, як організатор процесу навчання, консультант, фасилітатор, який ніколи не "замикає"освітній процес на собі. Головними в процесі навчання стають зв’язки між учнями, їх взаємодія і співпраця. Результати навчання досягаються взаємними зусиллями учасників навчання, як зазначає О. Пометун, Н. Гупан, В. Власов у методичному посібнику "Компетентнісно орієнтована методика викладання історії в основній школі".

Ми знаємо, що гаджеталізація повністю захопила наших дітей, тому я намагаюсь на уроках історії використовувати гаджети для навчальної діяльності. Наприклад, при вивченні теми: "Національне відродження XIX ст.", учні отримали завдання створити сторінку в соціальній мережі з зазначеної теми, підібрати відповідну інформацію, включаючи писемні та візуальні джерела й розмістити інформацію на створеній сторінці. https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid0eNefKcMce2JB3oRwJ8ff1KcqAU6odkqCzApzsWPTW8eWpwpRxa8JL9xL9hdnunmql

Методи, які я використовую поєднуються із діяльнисним підходом та проєктною діяльністю, що є важливим аспектом за Концепцією та головною ідеєю Нової української школи.

Діяльнісний підхід - це також і навчання через гру, як часто цей метод називають "граючись навчаюсь", що дає можливість сприяти всебічному розвитку дитини, формувати наскрізні вміння, які дадуть їй можливість бути конкурентоспроможною в майбутньому. Дидактична гра - це цікава для учнів навчальна діяльність, яка сприяє легкому засвоєнню матеріалу.

Наприклад, гра *пантоміма* або "Крокодил" ефективно використовувати для засвоєння матеріалу для учнів 5-7 класів (показуючи рухами та жестами подію або історичну постать).

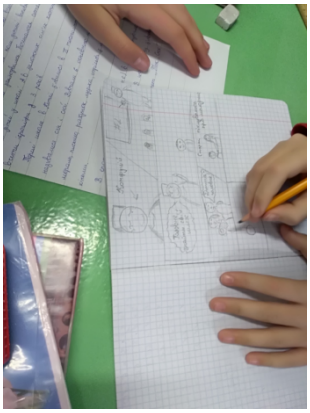
Настільні ігри "Українська революція" , "УПА відповідь нескореного народу" цікаві для учнів 10-11 класів. За допомогою даних ігор проводжу узагальнення до вивченого розділу. Гра "Мандрівка Україною", яка дозволяє ознайомитись із регіонами України в різні історичні епохи.

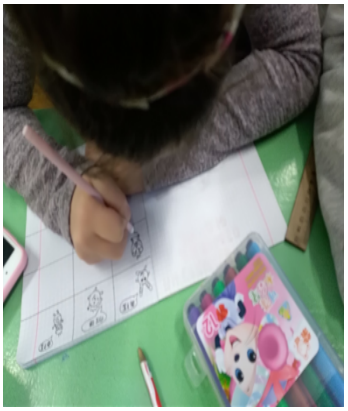
Поєднуючи проєктну діяльність із методами пізнавальної активності, запропонувала учням виготовити гру на тему "Середньовічне місто". (Фото 1)

Фото 1. Приклади виконаних ігор учнями

Для кращого усвідомлення матеріалу використовую на уроці творчі форми роботи - це створення коміксів (Фото 2) та піктограм (Фото 3).

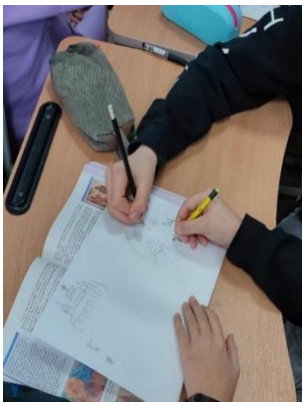

Фото 2. Створення коміксуФото 3. Створення піктограми

Захист творчих проєктів на тему "Архітектура козацької доби".

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid02S1gfjsd2TgoMNpKVtTpmb6Bk7NZoVTSh4kwDkCdTbYKkBMecJGLoxdePs42RkPvRl

У старшій школі поглиблюються, розширюються знання учнів про процеси та явища суспільного життя, про права людини, відбувається пізнання культурних, політико-правових і соціально-економічних основ життя суспільства, визначається громадянська позиція людини, її соціально-політична орієнтація. Завдання цього етапу полягають у тім, щоб в процесі суспільної

діяльності учні вдосконалювали готовність і уміння захищати свої права та права інших людей, уміли будувати індивідуальну та колективну діяльність.[3]

Сучасний урок вимагає від педагога креативності, вміння поєднати різні форми роботи та організувати навчально-пізнавальну діяльність таким чином, щоб учні аргументували, доводили свою думку, ставили запитання, ділилися своїми знаннями, давали поради, аналізували та самостійно, не просто знаходили вихід із ситуації, а й вміли її підлаштувати під сучасність.

Використовуючи метод асоціацій, який дає можливість учням зрозуміти, що можна поєднати ті речі, які на перший погляд порівняти не можливо - це склянка, каміння і вода. Наприклад, проблемне питання:

- Яким було становище українського населення в післявоєнний період?

-Які чинники вплинули, на початок Української революції?

Уявляємо, що:

склянка - територія України;

вода - це люди;

каміння - це оточення, ситуація, події, які відбувались в житті тогочасного населення.

Кожен камінчик, який потрапляє у склянкупіднімає воду і таким чином, учні називають усі фактори, чинники, які впливали на життя українського населення даного періоду, поки вода не почне вихлюпуватись з склянки- це і буде ключова точка або привід до конкретних дій. Вданому випадку - це пробудження національної свідомості та національної ідеї, що вилилось у хід Української революції.

Період першого карантину, коли фактично кожен вчитель зустрівся із невизначеністю, як робити, що робити, змусив шукати самостійно вихід із даної ситуації. Ці події сприяли підлаштуванню нас, освітян, до обставин та освоєння нової для більшості з нас форми роботи - дистанційної. Ми намагаємось йти в ногу з часом та продовжуємо в сьогоденні розвивати свої професійні навички з дистанційного навчання. Перші спроби освоїти нові інтерактивні форми роботи

на навчальних платформи - це Learning-App, Word Art, mozaweb, wordwall, mentimeter.

Дітиз радістю виконують завдання на інтерактивних листках, створених на платформі Classkick, як працювати з такими листками можна переглянути інструкцію створену мною. **https://www.youtube.com/watch?v=Nw_Dr-Q9-D0**

Як можна спілкуватись із дітьми під час карантину? Нам допомогла платформа Classkick.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2562005487382455&id=100007190863029

Використання на уроках ментальних карт, як інтерактивних так і класичних, дає змогу учням проявити не тільки свої знання, але й творчість.

https://www.youtube.com/watch?v=TTbf4BfG-5s

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid02XV3pApt6JY8CcGKGconeSw4rm13w8JTeiJgsUwL1ZSBwLzXNMd7vvYmNHKRK37z6l

Використання хмари-слів та діаграми Веннасприяє навичкам узагальнення.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2835801053336229&id=100007190863029

Попри обмеження в часі, санітарні норми, ігрові моменти на уроках залишаються і в дистанційній формі роботи. (Фото 4)

Фото 4. Ігрові форми роботи під час дистанційного навчання

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid027nRPNcPm5QikYrQH6zBBruQxXneFa7p4hzoTBoHfM1HR747mS9mKT41kfjRgvQvtl

На кожен урок дистанційного навчання намагаюсь підібрати такі форми роботи, які б давали можливість активно працювати, обговорювати цікаві теми, ділитись досвідом.

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid0XujQ9rMKYd6rxsB4rfBkByqFtPyC7bdqeHgtHBBjM9iE6EBSauTwbf75FqCoMADml

Використання мемів на уроках історії допомагає учням вдосконалювати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв’язки.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2842076252708709&id=100007190863029

Діяльнісний підхід — це інтеграція навичок, орієнтована на формування способів дій."Завжди і всюди брати разом те, що пов’язано одне з одним", - влучний вислів Я.А.Каменського про інтегроване навчання.

Міжпредметна інтеграція дає можливість поєднати декілька предметів, в межах однієї чи спорідненої теми, для кращого засвоєння, розуміння, аналізу та прийняття рішень. Інтегроване навчання сприяє розвитку критичного мислення та світогляду учнів, на таких уроках діти не лише учні, але й дослідники, науковці, менеджери, які шукають цікаві шляхи вирішення навчальної проблеми. (Додаток 2)

На уроках правознавства практикую міжпредметну інтеграцію з українською літературою та мистецтвом. Наприклад, аналізуючи текст твору "Кайдашева сім’я" І. Нечуя-Левицького, учні шукають правопорушення та аналізують їх види, за текстами музичних композицій визначають галузь права та вид права і вказують, які види мистецтва були використані в ході заняття.

Практичне заняття з правознавства "Аналіз адміністративного та кримінального права"для учнів 9 класу.

https://www.youtube.com/watch?v=MR5nxvaenOY&t=8s

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid031oTeAkLi48GzP6nRRzRUS6sk1HeHPYFpryejpEW1ib9VMvjz9P2wZrB4NQwR2vspl

Використовуючи екскурсійні уроки, учні в цікавій формі отримують пізнавальну інформацію.

https://www.facebook.com/photo?fbid=517643403699606&set=pcb.517643510366262

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2499255710324100&id=100007190863029

Вдосконалення, набуття знань, розвиток умінь і навичок не обмежується уроком, тому важливою складовою є позакласна діяльність вчителя історії - це організація та проведення заходів, флешмобів та виховних годин, з яких:

- Захід до дня Гідності.
https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid02hEsD3cXLM5zRKxKoKPDsvx4bWtbLHJuEwYDSYQdNkgrMG8UmpSGJsEmYEND6zwBGl

- Флешмоб "Ланцюг єдності до Дня Соборності та злуки."
https://www.youtube.com/watch?v=_yhV5mfVcPs

- Флешмоб "Історія вишиванки мого класу".
https://www.youtube.com/watch?v=opyChN4Zu2U

- Флешмоб відома усім пісня "Ой у лузі червона калина".
https://fb.watch/gKrheY_0AQ/

- Виховна година до дня української мови та писемності.
https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid02k3hWF2UQPMcDGdj679EKmpipYafARaGKH3HrzFn392azNpesLpmukQ6XaCFtLuKJl

- Веселі квести.
https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid0235wciByAdpNiP2QpTeqJTgF9KnNVniK1woN8AqXRKa1AgY7YqwZK6TvEGWuKzGjJl
https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/2391248477759365

-Правовий брейн-ринг.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2743286919254310&id=100007190863029

- Українські вечорниці.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3020260238223642&id=100007190863029

- Інженерний тиждень - поєднання фізики, математики та історії.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2470460939870244&id=100007190863029

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2472733686309636&id=100007190863029

- Джура - національно патріотична гра, в якій з радістю беруть участь діти.

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid02vgqy34qimCGKdavzotdd7vxBexnC47n2STyBAPyTVCD7vUQJ7pyh6VfeqG3zBA1Tl

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3018685045047828&id=100007190863029

Пілотування НУШ дає можливість ділитись досвідом викладання, оцінювання, а також і обговорення труднощів, які виникають. Виступаючи на міській конференції на тему "Пілотування НУШ: вибір підручників". Я порадила, що при виборі підручника потрібно звертати увагу на зміст, наповненість, доступність матеріалу для дітей, а також звертати увагу на ілюстративний матеріал. Охарактеризувала та прокоментувала свій вибір підручника авторства Олена Пометун, Ольга Дудар, Тетяна Ремех"Досліджуємо історію і суспільство" (за модельною навчальною програмою"Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи (інтегрований курс)" для закладів загальної середньої освіти,автори: Пометун О. І., Ремех Т. О., Малієнко Ю. Б., Мороз П. В.) (Фото 5)

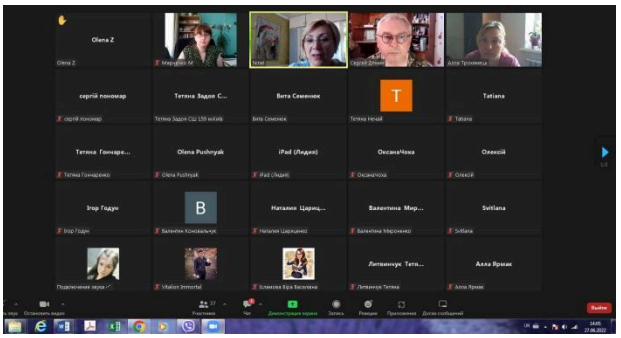

Фото 5. Виступ на міській конференції

Беручи участь в проєкті "Навчай та розрізняй", мала на меті розвинути та вдосконалити навички медіаграмотності не тільки учнів, а й свої, вчительські.

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2881697515413249&id=100007190863029

Завдання освіти сьогодення навчати, формувати, розвивати свідомого громадянина, який зможе критично сприймати інформацію, протидіяти маніпуляціям та розпізнавати фейки.

https://www.facebook.com/specializedschool207/posts/pfbid02R2EtPGda92cJkP9QapY7szpQdDDr1Cet3dTHq6hCwJV2DB2LfTdTHvFZvyqAsj3Ll

Розробляла тести на освітнійплатформі "На Урок" для учнів 5 та 10 класів.

https://naurok.com.ua/test/tematichna-1525886.html

https://naurok.com.ua/test/srsr-u-sistemi-mizhnaradnih-vidnosin-188465.html

Координувала, консультувала, надавала рекомендації стосовно тематики спікерів, а також представляла освітян Деснянського району в рамках проєкту Teachers' Self Upgrade у ТРК "Проспект"

https://www.facebook.com/prospekt.ua/photos/a.4401291416627234/4401305763292466

https://www.facebook.com/ArricanoGroup/videos/3203804626519519

Зі своїми авторськими концепціями розпочинала діяльність проєкту Cool Schoolтанеодноразово брала участь в проведені майстер-класів, що проходив в ТРЦ "РАЙON", де завжди перед собою ставила головну мету:

- сприяти розвитку патріотизму та вивченню історії свого народу;

https://www.facebook.com/elena.obukhivska/videos/1659783017385945

- поширювати українську культуру та традиції.

https://www.facebook.com/elena.obukhivska/videos/2392835490747357

Одне із завдань освіти навчити дітей реалізовувати себе не лише в стінах школи, а й брати участь в соціальних проєктах, тому активно сприяла пошуку учасників проєктів. Соціальні проєкти, у яких брали участь учні нашої школи:

- Арт-виставка"Фантазії літа" в ТРЦРайON, яка увійшлай у ТОП - 10культурних подій Києва, де були представлені роботи наших учнів.

https://kyiv.depo.ua/ukr/kyiv/svyatkova-afisha-top-kulturnikh-podiy-kieva-na-tridenni-vikhidni-202006251179921?fbclid=IwAR1bS9QPiqGggWPMhz9QLE2p4lb2KQwxHy2iB1lJRDWqoixScNObkNAFlbg

- Літературна зустріч з дитячими письменниками в ТРК "Проспект".
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3249637828619214&id=100007190863029

- Участь у благодійних акціях та залучення дітей до активної участі в них.
https://www.facebook.com/rayon.com.ua/photos/a.356677514499614/2199812286852785/

- В ході акції "Щедрий забіг2021", допомагала у зборі коштів для створення дитячого табору для діток з ООП
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3010696552513344&id=100007190863029

Перед нами стоїть досить серйозне завдання: підготувати випускника, готового до дорослого життя, тому профорієнтаційні заходи дають можливість учням зрозуміти, яку галузь вони планують обрати.
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2118042105112131&id=100007190863029
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2381396118776727&id=100007190863029
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2140260279556980&id=100007190863029
https://www.facebook.com/rayon.com.ua/photos/a.125923907574977/1456189327881755/
https://www.facebook.com/rayon.com.ua/posts/2002026769964672

Висновок

Якщо призадуматися: яке завдання в сьогоденні стоїть перед вчителем?Кожен з нас виділить для себе ті аспекти, які на його думку найважливіші, але ми всі чітко знаємо і розуміємо, що ми працюємо, творимо і живемо для дітей.На сьогодні суспільство вимагає нових підходів, нового бачення та нового кваліфікованого працівника.

Пошук компромісу, поєднання різних методичних прийомів,ігрових моментів, креативних форм роботи з інноваційними технологіями сприяє формуванню та вдосконаленню кожної дитини. Нова українська школа виховує не лише відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та всього людства.

"Освічені українці, всебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до ризику та інновацій, – ось хто поведе українську економіку вперед у XXI столітті" - зазначається в навчально-методичному посібнику"Нова українська школа: порадник для вчителя".Над вирішенням цього завданням кожен з нас працює, ми прагнемо, щоб кожен випускник мавмотивацію досамовдосконалення і навчання впродовж життя, був готовий до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

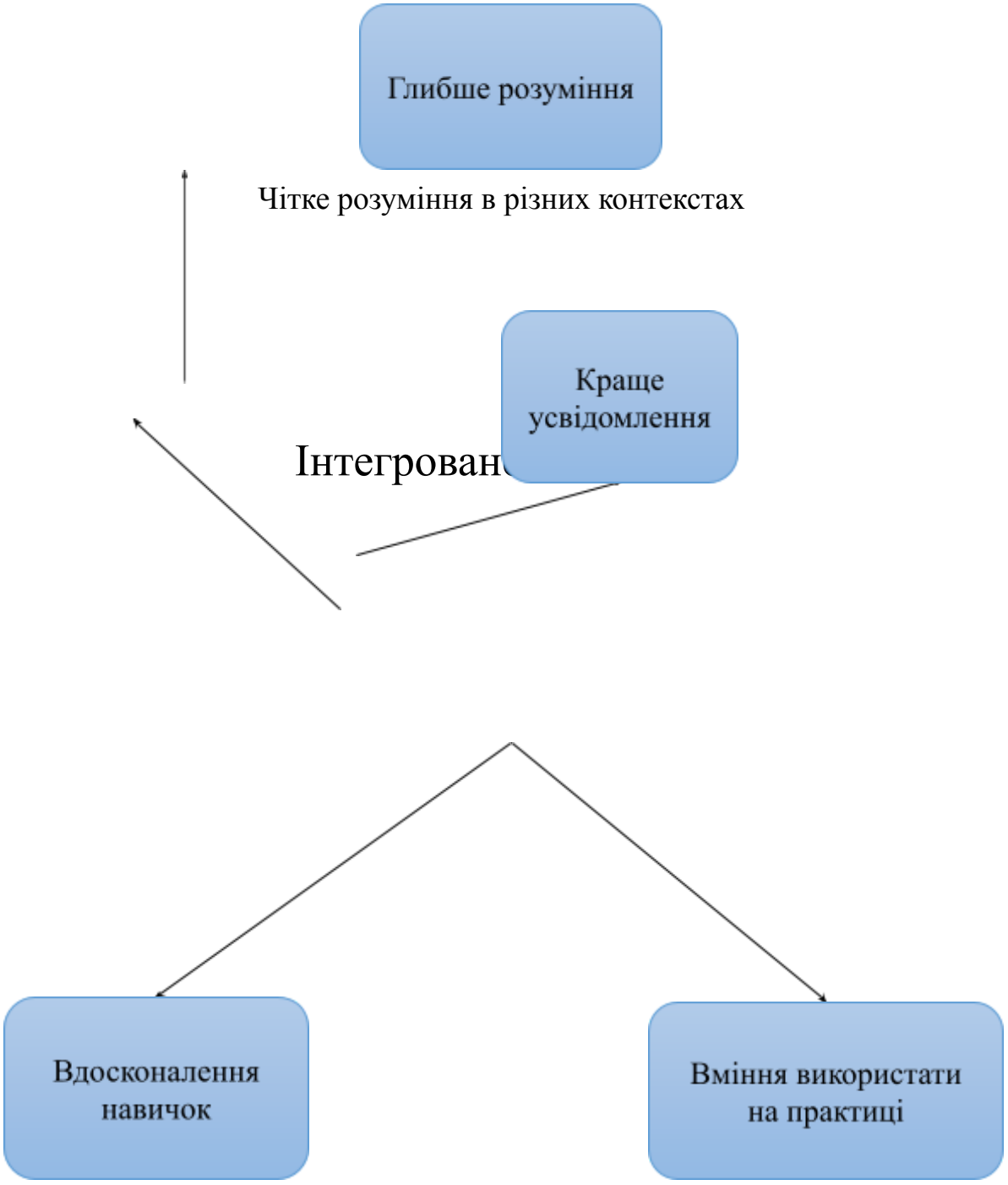
Отже, основними складовими в навчальній діяльності для учнів єзнання, але це не просто отримана інформація, а різноманітна, сучасна інформація, яку можна використати для здійснення тієї чи іншої діяльності чи розв’язання певного кола життєвих завдань. Учневі також треба навчитись вміло і правильно її використовувати, аналізувати та формувати у досвід власної діяльності.

Додатки

Додаток 1.Порівняльна таблиця Держстандартів

Держстандарт 2011р (зі змінами)	**Держстандарт 2020р. (зі змінами)**
Компетентності	
- громадянська; - загальнокультурна; - здоров'язбережувальна; - інформаційно-комунікаційна; - ключова; - комунікативна; - міжпредметна естетична; - предметна (галузева); - проектно-технологічна; - соціальна	-вільне володіння державноюмовою; -спілкування іноземними мовами; -математична; -компетентності у галузі природничих науках, техніки і технологій; -інноваційна; -екологічна; -інформаційно-комунікативна; -уміння вчитися впродовж життя; -соціальна та громадянська; -культурна; -підприємливість та фінансова грамотність
Освітні галузі	
- "Суспільствознавство"	- громадянська та історична
Мета освітньої галузі	
Метою освітньої галузі "Суспільствознавство", що складається з історичного та суспільствознавчого компонентів, є забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві	Метою громадянської та історичної освітньої галузі є розвиток особистості учня через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції.
Базовий навчальний план	
Чітка кількість годин	*рекомендована, мінімальна та максимальна* кількість навчальних годин за циклами навчання.

Додаток 2. Схема "Інтегроване навчання"

Список використаних джерел:

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи, 2016. с.10

2. Онопрієнко О.В.,Софій Н.З., Найда Ю.М., Пристінська М.С., Большакова І.О."Нова українська школа: порадник для вчителя": навчально-методичний посібник,Київ:видавничий дім "Плеяди", 2017. с. 10

3. Пометун О.І.,Гупан Н.М., В. С. Власов Компетентнісно орієнтована методика викладання історії в основній школі: методичний посібник, Київ:КОНВІ ПРІНТ, 2018. с.20, 41

Інтернет ресурси:

https://osvitoria.media/experience/slovnyk-nush-integrovane-navchannya/

https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text